

Billy Wilder

«Tenc deu manaments: els primers nou diuen:
¡No has d'avorrir!, el desè diu:
Has de tenir dret al muntatge final».

Neix a Sucha, Àustria (actualment Polònia), el 22 de juny de 1906. Comença treballant com a periodista a mitjans dels anys 20 a Viena i Berlín. Després cursà estudis de dret i es dedicà a ballari de lloguer abans d'escriure guions per a la cinematografia alemanya (UFA). L'any 1933, amb l'arribada del nazisme, emigra a París on debuta com a director amb la pel·lícula *Curvas peligrosas*. Cridat per Joe May, l'any 1934, s'instal·la a Hollywood i comença a treballar al costat dels exiliats i de Lubitsch del qui es pot considerar deixeble.

A Hollywood adquireix una elevada reputació com a guionista. Després de tenir un petit enfrontament sobre a uns diàlegs amb Charles Boyer, decideix dirigir els seus propis guions. La primera comèdia fou *El*

mayor y la menor (1942). El 1944 dirigeix *Perdición*, pel·lícula de psicologia criminal. Capdavanter de l'expressionisme, crític pessimista, i amargament irònic, narra amb elements de cinema negre el drama d'un alcohòlic en *Días sin huella* (1945), pel·lícula per la qual guanyà un oscar. A la seva actitud irònica —herència del seu mestre Lubitsch— s'hi ha d'afegir un romanticisme molt europeu complimentat pel to humorístic i frívol, elements que caracteritzen els seus guions, que els escriu amb la col·laboració de Charles Brackett fins a l'any 1950 (*Perdición*, va ser escrita amb la col·laboració de Raymond Chandler) i amb I.A.L. Diamond des de 1959.

D'entre els grans creadors: Chaplin, Ford, Mankiewicz, Ray, Huston, Welles, etc. és l'únic que queda viu.

Programació mes de MAIG

CENTRE DE CULTURA "SA NOSTRA"
CONCEPCIÓ, 12 - PALMA

BILLY WILDER

- 3 maig *Perdición* (1944)
- 10 maig *El crepúsculo de los Dioses* (1950)
- 17 maig *El apartamento* (1960)

JOHN FORD

- 24 maig *El hombre tranquilo* (1952)
- 31 maig *Centauros del desierto* (1956)

FOTOGRAMA DE SUNSET BOULEVARD (EL CREPÚSCULO DE LOS DIOS)

DOUBLE IDEMNITY (PERDICIÓN), 1944

Fitxa tècnica

Producció: Paramount
Director: Billy Wilder
Guió: Billy Wilder, Raymond Chandler. Basat en la novel·la del mateix títol de James M. Cain.
Supervisió del muntatge: Doane Harrison
So: Stankey Cooley, Walter Oberst
Música: Miklós Rózsa
Durada: 107'
b/n

Fitxa artística

Fred Mac Murray (Walter Neff), Barbara Stanwyck (Phyllis Dietrichson), Edward G. Robinson (Barton Keyes), Porter Hall (Mr. Jackson), Jean Heather (Lola Dietrichson), Tom Powers (Mr. Dietrichson), Fortunio Bonanova (Sam Gorlopolis).

«Basta amb una sola gota de por i l'amor degenera en odi» (JAMES M. CAIN, *Three of a kind*)

«Treballar amb Wilder a la pel·lícula fou la pitjor experiència de la meua vida i, probablement per això, l'ha feta més curta. Però tot el que he necessitat per escriure un bon guió ho he après d'ell» (RAYMOND CHANDLER, coguionista de *Perdición*).

FOTOGRAMA DE *DOUBLE INDEMNITY* (PERDICIÓN)

FOTOGRAMA DE *THE APARTMENT* (EL APARTAMENTO)

SUNSET BOULEVARS (EL CREPÚSCULO DE LOS DIOS), 1950

Fitxa tècnica

Producció: Paramount
Director: Billy Wilder
Guió: Charles Brackett, Billy Wilder, D.M. Marshmann jr.
Supervisió del muntatge: Doane Harrison
Muntatge: Arthur P. Schmidt
So: Harry Lindfren, John Cope
Música: Franz Waxman
Durada: 100'
b/n

Fitxa artística

William Holden (Joe Gillis), Gloria Swanson (Norma Desmond), Erich Von Stroheim (May Von Mayerling), Nancy Olson (Betty Shaeter), Buster Keaton, Cecil B. de Mille, Hedda Hopper.

«Jo som una gran estrella. És el cine el que s'ha tornat petit» (GLORIA SWASON).

Entre 1950 i 1952 s'estrenaren tres pel·lícules que tenien com a teló de fons la indústria del cinema: *Cantando bajo la lluvia* de Kelly Donen, *Cautivos del mal* de Vicent Minnelli y el *Crepusculo de los dioses*. Aquestes dues darreres n'eren dos cruels retrats. Louis B. Mayer s'enfrontà a Wilder el dia de l'estrena del film, «¡Ets un bastard! Has insultat la indústria que t'ha creat i t'ha donat de menjar. Hauries de partir de Hollywood.

THE APARTMENT (EL APARTAMENTO), 1960

Fitxa tècnica

Producció: United Artists
Director: Billy Wilder
Guió: Billy Wilder, I.A.L. Diamond.
Muntatge: Daniel Mandell
Música: Adolph Deutsch
Durada: 125'
b/n

Fitxa artística

Jack Lemmon (C.C. Bud Baxter), Shirley MacLaine (Fran Kubelik), Fred MacMurray (Jeff D. Sheldrake), Ray Walston (Joe Dobisch).

— El espejo se ha roto

— Ya lo sé, me gusta así. Así me veo tal y como me siento.

«Record haver vist *Breve encuentro*, una preciosa pel·lícula de David Lean, on una dona casada i el seu amant utilitzen l'habitació d'un amic d'ell. Sempre vaig pensar que allà hi havia un personatge interessant: el que deixa l'apartament, un home graciós i commovedor i vaig estar aquesta idea al cap». (BILLY WILDER)